

หลักเกณฑ์วิชาภาษาไทยว่าด้วยการเขียนสะกดคำและอรรถศาสตร์เชิงบริบท ระดับประถมศึกษาปีที่ ๕

๑. มาตรฐานการเรียนรู้และดัชนีชี้วัด

- **มาตรฐาน ท ๔.๑:** ความเข้าใจในธรรมชาติของวิถีภาษาและหลักเกณฑ์แห่งภาษาไทย การผันแปรของรูปภาษาและพลาณภาพแห่งอักขระวิธี ภูมิปัญญาทางภาษาศาสตร์ ตลอดจนการอ้างไว้ซึ่งภาษาไทยในฐานะสมบัติอันล้ำค่าของชาติพันธุ์
- **ดัชนีชี้วัด ท ๔.๑ ป.๕/๒:** การจำแนกอักขระวิธีในการเขียนสะกดคำและการนิยามความหมายของศัพท์บัญญัติ

๒. สารัตถะสำคัญ: "ศัพท์วิธีและการวิเคราะห์ความหมาย"

สัมฤทธิ์ผลของการสื่อสารย่อมมีอุปบัติการเริ่มต้นจากการสรรค์สร้างอักขระที่ถูกต้องตามระเบียบวิธี เนื่องจากภาษาไทยประกอบด้วยรูปศัพท์ที่มีสัทพจน์พ้องกันหรือมีรูปพรรณสัณฐานใกล้เคียงกันเป็นจำนวนมาก ความคลาดเคลื่อนในการเขียนสะกดคำย่อมส่งผลโดยตรงต่อการแปรเปลี่ยนของมโนทัศน์แห่งความหมาย ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคต่อวิถีการสื่อสารในชีวิตประจำวันและกระบวนการพิจารณาเชิงวิชาการ

๒.๑ จำแนกประเภทคำศัพท์ที่ควรแก่การพิจารณาเป็นพิเศษ

ในการศึกษาระดับนี้ ปรากฏการใช้คำศัพท์ที่มีรากศัพท์จากภาษาต่างประเทศและโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่มีความสลับซับซ้อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้:

(๑) คำศัพท์ที่ปรากฏเครื่องหมายทัณฑฆาต (ตัวการ์นต์)

ทัณฑฆาตเป็นเครื่องหมายเชิงสัญลักษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับการออกเสียงพยัญชนะหรือสระตามระเบียบวิธีของคำที่รับมาจากบาลี-สันสกฤต และภาษาในตระกูลตะวันตก

- **การ์นต์เดี่ยว:** ประสพการณ์, อุปกรณ์, สัญลักษณ์, เหตุการณ์, รถยนต์
- **การ์นต์พหุพยัญชนะ:** พระลักษมณ์, กาญจน์, จันทร, วิทยาศาสตร์
- **การ์นต์ประกอบสระ:** บริสุทธิ, ศักดิ์ศรี, อิทธิฤทธิ์

(๒) อักษรควบและอักษรนำในตำแหน่งพยัญชนะต้น

ความคลาดเคลื่อนมักอุบัติขึ้นจากการออกสัทอักษรที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการสลับเปลี่ยนระหว่างตัวอักษร ร และ ล

- **อักษรควบแท้:** (การออกเสียงประสมพร้อมกัน) กะพริบ, ปรับปรุง, แพรวพราว, คล่องแคล่ว
- **อักษรควบไม่แท้:** (การออกเสียงเฉพาะพยัญชนะหน้าหรือการผันแปรทางเสียง) จริง, สร้าง, ทรวด
โทรม (สัทอักษร ช)
- **คำศัพท์ที่มักเกิดความวิปลาสในการเขียน:** กะพริบ (ปราศจากอักษรควบ ร ในพยางค์แรก), ตะกร้า, รบรวน

(๓) หลักเกณฑ์การใช้ "บัน" และ "บรร"

- **บัน:** นิยมใช้ในคำที่เป็นอัตลักษณ์ไทยดั้งเดิมหรือคำที่ผ่านกระบวนการแผลงทางภาษา เช่น บันได, บันทึกลง, บันเทิง, บันลือ, บันดาล
- **บรร:** นิยมใช้ในคำศัพท์ที่รับอิทธิพลจากภาษาเขมรหรือคำที่ผ่านกระบวนการแผลงรูปพยัญชนะ เช่น บรรทัด, บรรทุก, บรรยาย, บรรเลง, บรรจง

(๔) สัญฐานการประวิสรรชนีย์และไม่ประวิสรรชนีย์

- **ประวิสรรชนีย์:** (การแสดงรูปสระ -ะ) กะทิ, ตะกละ, ประณีต, มะม่วง, สะอาด

- **ไม่ประวิสรรชนีย์:** (การออกเสียง อะ กิ่งมาตราโดยปราศจากการแสดงรูปสระ) ขโมย, สบาย, มหาสมุทร, พนม, พยาบาล

๓. การวิเคราะห์อรรถศาสตร์ตามบริบททางภาษา

การนิยามความหมายของรูปศัพท์ มิได้จำกัดวงอยู่เพียงการอ้างอิงจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยการพิจารณาส่วนประกอบของประโยคเพื่อการตีความที่แม่นยำ

๓.๑ ปรากฏการณ์คำพ้อง (Homonyms)

- **คำพ้องรูป:** รูปศัพท์มีความพ้องทางสัทฐาน แต่มีความแตกต่างทางสัทอักษรและความหมาย
 - *กรณีอุทาหรณ์: ปักเป้า* (ปัก-เป้า: อุปกรณ์การละเล่น) เทียบกับ *ปักเป้า* (ปัก-กะ-เป้า: สัตว์น้ำประเภทหนึ่ง)
- **คำพ้องเสียง:** สัทอักษรมีความพ้องกัน แต่มีความแตกต่างทางสัทฐานและความหมาย
 - *กรณีอุทาหรณ์: รตน้ำ, รถยนต์, ปรากฏรรณ, มรรค* (หนทาง)

๓.๒ คำไวพจน์ (คำพ้องความหมาย)

การใช้คำไวพจน์มีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพของงานประพันธ์และเรียงความให้มีความประณีตยิ่งขึ้น

- **สุริยัน:** สุริยา, ทินกร, ภาสกร
- **คชสาร:** กุญชร, คช, อัยรา
- **บุปผชาติ:** บุพผา, มาลี, ผกา

๔. ตารางวิเคราะห์คำศัพท์ที่มีความเสี่ยงต่อการเขียนผิด

คำศัพท์ที่ผิดระเบียบ ()	คำศัพท์ที่ถูกต้องตามระเบียบ ()	คำอธิบายเชิงวิชาการ
กะเพรา	กะเพรา	พยางค์แรกปราศจากพยัญชนะควบกล้ำ
คลินิก	คลินิก	กำหนดให้ใช้สระอิในทุกพยางค์ตามหลักการทับศัพท์
ปรากฏ	ปรากฏ	กำหนดให้ใช้ ฎ (ฎัก) ตามรากศัพท์เดิม
รสชาติ	รสชาติ	อ้างอิงจากคำว่า "ชาติ" ซึ่งหมายถึงสภาวะที่เกิดขึ้น
ศรีษะ	ศีรษะ	กำหนดตำแหน่งสระอิไว้เหนือพยัญชนะ ศ
สังเกต	สังเกต	พิจารณาตามหลักการเขียนที่ไม่มีรูปสระอุ
อนุญาต	อนุญาต	พิจารณาตามหลักการเขียนที่ไม่มีรูปสระอิ

๕. กิจกรรมประเมินผลสัมฤทธิ์ทางทักษะ

ภาคผนวก ก: การตรวจสอบความถูกต้องทางอักขระวิธี

จงระบุคำศัพท์ที่ถูกต้องลงในช่องว่างตามบริบทที่กำหนด ๑. การประศาสน์ความรู้ผ่านการ (บรร-ยาย) _____ เป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึก ๒. ปรากฏการณ์แสง (ระ-ยิบ-ระ-ยับ) _____ บนพื้นผิวน้ำในยามค่ำคืน ๓. การหมั่น (สัง-เกต) _____ พฤติกรรมแวดล้อมเป็นคุณสมบัติของผู้มีปัญญา ๔. การทัศนศึกษาถือเป็นกระบวนการสั่งสม (ประ-สบ-การณ) _____ อันทรงคุณค่า

ภาคผนวก ข: การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำพ้องเสียง

จงพิจารณาการใช้คำว่า "กาล / การ / กาญจน์" ให้สอดคล้องกับบริบท ๑. จังหวัด _____ บุรี มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในฐานะที่ตั้งของสะพานข้ามแม่น้ำแคว ๒. ภาระหน้าที่ในด้าน _____

เรือน ถือเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติด้วยความวิริยะ ๓. ในสมัย _____ โบราณ ปรากฏความสงบสุขร่มเย็นในผืนแผ่นดิน

๖. บทสรุปเชิงวิชาการ

การถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางอักขระวิธีและอรรถศาสตร์ มิได้เป็นเพียงการสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น หากแต่เป็นการแสดงเจตจำนงในการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางภาษาในฐานะมรดกทางปัญญาอันล้ำค่าสืบไป